

WPROWADZENIE

Oddawane w ręce czytelników opracowanie *Przestrzenne Zagospodarowanie Kraju – perspektywa długookresowa* to dokument opracowany na potrzeby *Stanowiska Prezydium Polskiej Akademii Nauk w sprawie polityki przestrzennej państwa i planowania przestrzennego na poziomie kraju*. Stanowisko Prezydium PAN zostało przyjęte 20 września 2022 r., następnie przekazane do władz państwowych i upowszechnione przez Polską Akademię Nauk. Prezydium PAN w swoim stanowisku podkreśliło, że opowiada się za jak najszybszym zdefiniowaniem podstawowych wartości i celów zagospodarowania przestrzennego kraju oraz nadanie im odpowiedniej mocy prawnej. Powstała po nowelizacji ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (w 2020 r.) luka prawna, związana z uchynieniem jedynego dokumentu określającego organizację przestrzenną państwa, jakim była obowiązująca od 2011 r. Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 (KPZK 2030), stanowi zagrożenie dla prawidłowego rozwoju kraju w kolejnych dekadach.

Komitet Przestrzennego Zagospodarowania Kraju PAN podjął się opracowania raportu stanowiącego podstawę do opracowania stanowiska Prezydium PAN, a przedstawionego w niniejszej publikacji. Wyzwania przed jakimi stoi Polska, związane z wojną w Ukrainie, falami migracji, odbudową po pandemii, przerwaniem globalnych łańcuchów dostaw, transformacją energetyczną, adaptacją do zmian klimatu, depopulacją znacznych obszarów oraz projektami całkowitej zmiany układu transportowego w efekcie budowy Centralnego Portu Komunikacyjnego, skłoniły grono specjalistów skupionych wokół KPZK PAN do opracowania niniejszego interdyscyplinarnego raportu. Powstałe opracowanie jest wynikiem społecznej pracy specjalistów, którzy uważają, że brak odpowiedniego dokumentu na poziomie krajowym powoduje, że przestrzenne zagospodarowanie kraju i jego rozwój terytorialny będzie kształtowany przez krótkookresowe działania polityk sektorowych, a tym samym polska przestrzeń nie będzie chroniona przed, nie zawsze merytorycznie dopracowanymi, projektami inwestycyjnymi. Eksperti KPZK PAN uważają także, że brak krajowego dokumentu dotyczącego zagospodarowania przestrzennego oznacza narastanie konfliktów społecznych i przyrodniczych w różnych skalach terytorialnych. Dlatego też w prezentowanym raporcie w sposób szczególnie podkreślona jest potrzeba ustalenia społecznych wartości, na jakich ma opierać się polityka w zakresie zagospodarowania przestrzennego kraju.

Przedłożony czytelnikom raport zawiera propozycje: wartości, wizji i celów zagospodarowania przestrzennego. Jest to propozycja sformułowana przez KPZK PAN, która mamy nadzieję wywoła szeroką debatę w różnych kręgach interesariuszy polityki zagospodarowania przestrzennego kraju.

Raport powstał dzięki ogromnemu zaangażowaniu zespołu ekspertów pracujących w ramach poszerzonego Prezydium Komitetu Przestrzennego Zagospodarowania Kraju PAN (poniżej prezentujemy skład całego zespołu ekspertów). W tym miejscu składamy serdeczne podziękowania wszystkim, którzy zechcieli przyjąć zaproszenie do pracy nad niniejszym opracowaniem. Mamy nadzieję, że nasza praca stanie się przyczynkiem do dyskusji i wypracowania długookresowych założeń zagospodarowania przestrzennego kraju.

W imieniu Autorów

*Tomasz Komornicki, przewodniczący KPZK PAN
Paulina Legutko-Kobus, sekretarz naukowy KPZK PAN*

Autorzy opracowania (porządek alfabetyczny):

Paweł Churski (prof. dr hab., Wiceprzewodniczący KPZK PAN)

Konrad Czapiewski (dr hab. prof. IGiPZ, Członek Prezydium KPZK PAN)

Andrzej Jakubowski (dr, Członek Zespołu Zadaniowego KPZK PAN)

Krzysztof Janc (dr hab., Członek Zespołu Zadaniowego KPZK PAN)

Wioletta Kamińska (prof. dr hab., Przewodnicząca Zespołu Zadaniowego KPZK PAN)

Andrzej Klasik (prof. dr hab., Członek Prezydium KPZK PAN)

Tomasz Komornicki (prof. dr hab., Przewodniczący KPZK PAN)

Tadeusz Kudłacz (prof. dr hab., Przewodniczący Zespołu Zadaniowego KPZK PAN)

Paulina Legutko-Kobus (dr, Sekretarz naukowy KPZK PAN)

Piotr Lorens (prof. dr hab., Przewodniczący Zespołu Zadaniowego KPZK PAN)

Tadeusz Markowski (prof. dr hab., Wiceprzewodniczący KPZK PAN)

Maciej Nowak (dr hab. prof. ZUT, Członek Prezydium KPZK PAN)

Aleksandra Nowakowska (dr hab. prof. UŁ, Członek Prezydium KPZK PAN)

Artur Ochojski (dr, Członek Zespołu Zadaniowego KPZK PAN)

Jacek Szlachta (prof. dr hab., Wiceprzewodniczący KPZK PAN)

Barbara Szulczewska (prof. dr hab., Członek KPZK PAN)

Przemysław Śleszyński (prof. dr hab., Członek KPZK PAN)

Janusz Zaleski (prof. dr hab., Członek Prezydium KPZK PAN)

Jacek Zaucha (prof. dr hab., Przewodniczący Zespołu Zadaniowego KPZK PAN)